

РЕКОНСТРУКТИВНИЙ АНАЛІЗ ТА МОРАЛЬНІСТНА ОЦІНКА ВІЙН У КЛАСИЧНІЙ ФІЛОСОФСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Круць О.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Багато філософів підкреслюють необхідність міркувати про наслідки війни для людства в цілому та прагнути до миру і справедливості як найважливіших цілей політики. Для деяких війна – це те, за що ніколи не слід братися, оскільки дехто вважає, що війна за своєю суттю шкідлива, а отже, зла. Справді, суперечки про війну, справедливість і «добро» передбачають вивчення самого розуміння цих термінів. Сумнів у цих ідеях якраз і обговорюється в «Державі» Платона [1]. Він стверджує, що війна може бути моральною, коли вона служить справедливому, мети. Проте, він також підкреслює необхідність стримувати військову потужність, щоб уникнути зловживань. За думкою Аристотеля, війна може бути справедливою тільки у випадках, коли вона ведеться для відновлення правопорядку чи захисту від загрози зовнішнього нападу [2]. Т. Гоббс розглядає війну як природний стан людства, де кожен бореться проти кожного. Т. Гоббс цілком послідовно покладає «вічне й невинне бажання дедалі більшої та більшої влади, бажання, яке припиняється лише зі смертю». Зрозуміло, що оскільки подібні прагнення визнаються притаманними будь-яким індивідам, невідворотним завершенням суто природного стану людського співжиття виявляється ніщо інше як «війна всіх проти всіх» (*bellum omnium contra omnes*) [3]. Іммануїл Кант пропонує концепцію, яка має сприяти запобіганню війні через міжнародні договори та спільні інституції. Він писав негативно та позитивно про війну, згідно з двома точками зору – сили судження, котра визначає, та сили судження, котра рефлектує [4]. У класичній філософській літературі, моральна оцінка війни за Кантом базується на принципах загальної моралі та обмеженості використання сили лише в разі самооборони, з дотриманням гуманних принципів навіть у воєнний час. Взагалі у класичній філософській літературі можна знайти різні підходи до моральної оцінки війни, від абсолютного паціфізму до теорій справедливої війни та реалізму. Паціфісти вважають що будь-яке використання сили та військових засобів неприпустимим, тоді як прихильники теорії справедливої війни визнають можливість застосування сили лише у випадках самооборони або для захисту невинних життів.

Література:

1. The good man's war: the conflict between Plato's "good man" and the just war tradition, Kevin Geenen, 300026143 POL 2107B Fall 2018 October 30, 2018.
2. Яв Назар. Справедлива, справедлива війна. 2015. URL: <https://firtka.if.ua/blog/view/spravedлива-spravedлива-vijna200894>
3. Гоббс Т. Левіафан І. Пер. з англ. К.; Дух і Літера, 2000. 606 с.
4. Cavallar, Georg: Kants Urteilen ueber den Krieg // Proceedings of the eighth International Kant Congress (Memphis, 1995). – Milwaukee, 1995. – Volume II. – Part 1. – pp. 81-90.